

Urban Park as a Subject of Research in the 21st Century in Poland, on the Basis of Ceon Database

Barbara Szulczewska, Renata Giedych, Gabriela Maksymiuk

Problematyka i zakres badań parków miejskich w Polsce w XXI wieku (na podstawie Bazy Nauki Ceon)

Keywords: green open spaces, research, scientific journals, professional journals

Introduction

The year 2017 marks the 20 years of tradition of organizing annual Landscape Architecture Forums in Poland – the events that gather representatives mainly from academic circles. This tradition, supported by the formal establishment of the „landscape architecture” study programme in 1998, fosters the formation of a scientific community that is engaged in landscape research at various scales, and in various aspects of its natural, social and economic importance. As a matter of fact, the issues raised in such broad research area are very extensive. It seems, however, that among the analyzed issues one can find a topic that acts like a lens, focusing or bringing together achievements of the landscape architecture, and namely it is the research on urban parks.

The parks are one of the oldest, and still continuously developed, elements of the urban greenery system. Their types, functions and significance have been varying considerably over time. In Polish literature of the subject, in the last twenty years, Zachariasz [2006] conducted a broad review of this subject, focusing not only on the Polish perspective. Among other things, she pointed out the importance of

the „case study” method, especially applied for comparing and evaluating of existing landscape architecture objects and monitoring their transformations. In the context of landscape architecture objects, the case study method has been described more broadly by Francis [2001]. It seems that this method, considered as one of the most important ones in the fields of architecture, urban planning and landscape architecture [see also: Niezabitowska 2014], should be also applied to studying parks. The authors of the publication „Research in Landscape Architecture – Methods and methodology” [Van den Brink et al. 2017] indicate that the selection of research methods is always derived from the research objective, hypotheses or research objective, and in the interdisciplinary field of landscape architecture, the classical division between “traditional”, quantitative methods, and “holistic”, qualitative methods, is either highly blurred, or even completely nonexistent. Among the methods and techniques often applied in landscape architecture research, Van den Brink et al. [2017] also mention „case studies” in the first place, although they highlight the effectiveness of new technologies, including social media or virtual reality at the same time.

Two important opinions about the idea of a modern park were presented during the conference entitled „Development Vision of Regional Park of Culture and Recreation”,

Słowa kluczowe: tereny zieleni, badania naukowe, czasopisma naukowe, czasopisma zawodowe

Wprowadzenie

W 2017 roku mija 20 lat corocznego organizowania w Polsce Forów Architektury Krajobrazu, gromadzących przedstawicieli głównie środowisk akademickich. Tradycja ta, wspierana przez formalne ustanowienie w 1998 r. kierunku kształcenia „architektura krajobrazu”, sprzyja tworzeniu się środowiska naukowego, zajmującego się badaniami krajobrazu w różnych skalach i przejawach jego przyrodniczego, społecznego i gospodarczego znaczenia. Siłą rzeczy problematyka podejmowana w zakresie tak szeroko zakrojonych badań jest bardzo rozległa. Wydaje się jednak, że wśród analizowanych zagadnień znaleźć można wątek, w którym, jak w soczewce, skupia się dorobek architektury krajobrazu, a mianowicie badania poświęcone parkom miejskim.

Parki te stanowią jeden z najstarszych i ciągle rozwijanych elementów systemu terenów zieleni w miastach. Ich typy, funkcje i znaczenie charakteryzuje zmienność w czasie. W polskiej literaturze przedmiotu, w ostatnim dwudziestoleciu, przeglądu tego zagadnienia, nie tylko w perspektywie polskiej, dokonała Zachariasz [2006]. Między innymi wskazała ona na znaczenie metody „case study” (która

w odniesieniu do dzieł architektury krajobrazu szerzej opisana jest przez Francisa [2001]) przy porównywaniu i ocenie istniejących obiektów oraz monitorowaniu ich przekształceń. Wydaje się, że metoda ta, uznana za jedną z zasadniczych w badaniach z dziedziny architektury, urbanistyki i architektury krajobrazu [patrz także: Niezabitowska 2014], powinna znaleźć zastosowanie w badaniach parków. Autorzy publikacji „Research in Landscape Architecture – Methods and methodology” [Van den Brink i in. 2017] wskazują, że dobór metod badawczych zawsze wynika z postawionych pytań, założonych hipotez czy celów badań, a w interdyscyplinarnej dziedzinie architektury krajobrazu klasyczny podział na „tradycyjne” metody ilościowe i „holistyczne” metody jakościowe właściwie nie istnieje. Spośród metod i technik badawczych, często wykorzystywanych w badaniach z zakresu architektury krajobrazu, autorzy powyższej publikacji wymieniają na pierwszym miejscu także studia przypadków („case studies”), a następnie podkreślają skuteczność stosowania nowych technologii, m.in. mediów społecznościowych czy wirtualnej rzeczywistości.

Dwa ważne głosy na temat idei współczesnego parku pojawiły się podczas konferencji pt. „Wizja Rozwoju Wojewódzkiego Parku Kultury i Wypoczynku im. gen. Jerzego Ziętka”, która odbyła się w Katowicach 30 stycznia 2006 roku.

Drapella-Hermansdorfer [2006, s. 3] zidentyfikowała dwa zasadnicze typy współczesnych parków:

- 1) *park (najczęściej śródmiejski) o charakterze prestiżowym, silnie zintegrowany z otaczającą nowoczesną architekturą, cechujący się zgeometryzowanym, postmodernistycznym sposobem rozplanowania przestrzeni;*
- 2) *park (najczęściej położony poza obszarem centrum) utrzymany w duchu zrównoważonego rozwoju, w miarę możliwości zintegrowany z systemem zieleni miejskiej, łączący elementy postmodernistyczne z zasadą minimalnej ingerencji w zastane środowisko przyrodnicze i kulturowe.*

Z jej wypowiedzi można wywnioskować, że za bardziej odpowiadający duchowi czasu uważa ona ten drugi typ, który określa mianem ekoparków. Są to bowiem parki, które charakteryzują się: minimalną ingerencją w krajobraz kulturowy (chodzi tu zwłaszcza o parki powstające na tzw. terenach odzyskanych – poprzemysłowych, powojkowych) i przyrodniczy; na ogół włączane w sieci ekologiczne; powstające i funkcjonujące (pielęgnowanie) przy udziale społeczności lokalnych; zapewniające elastyczność użytkowania przestrzeni oraz bezpieczeństwo (np. wygrodzenie terenów dla psów, klarowne wydzielenie ścieżek pieszych, rowerowych, konnych). Zwraca też uwagę, że powyższe cechy sprzyjają stosunkowo niskim

which took place in Katowice on 30.01.2006.

Drapella-Hermansdorfer [2006, p. 3] identified two essential types of modern parks:

- 1) *a park (mostly located in the downtowns) of a prestigious character, strongly integrated with the surrounding modern architecture, characterized by a geometric, postmodern layout;*
- 2) *a park (usually located at city peripheries), designed in the spirit of sustainable development, if possible weaved into the urban green system, combining postmodern elements with the principle of a minimal interference in the existing natural and cultural environment.*

From her statements, it can be concluded that she considers the latter type as more suitable for the present spirit of time. She calls such parks “eco-parks”, as they are characterized by a minimal interference with the cultural landscape (which relates especially to parks newly built on regenerated, post-industrial or post-military areas). The “eco-parks” also insignificantly interfere into natural qualities of the environment, they are interlinked with ecological networks, they are designed in the co-creation process with local dwellers and enable for multifunctional uses and safety (e.g. by separating pedestrian, horse-riding and bicycle routes, or fencing dog zones). Drapella-Hermansdorfer [2006, p. 3], also points out that the above features favor a relatively low

investment in the management and maintenance of eco-parks.

On the other hand, Wolski [2006, p. 1] emphasizes that modern parks are both the newest parks, as well as those that were developed in the second half of the 19th century, and still function well, or sometimes even better than the new ones. Wolski [2006, p. 6] also considers that the most important values of parks are: “maintaining contact with nature and enhancing the sport or recreational activities, creating conditions for providing beauty and allowing contact with other people”. These values, as he continues to point out, do not have to be in contradiction with the fact that a park can be a piece of art at the same time.

Bernacki [2009], in his doctoral dissertation devoted to the idea of a modern urban park, defined its determinants. In his opinion, the contemporaneity dates back to 1982, when a competition for a park in the Parisian district of La Villette was announced. His analysis of 400 contemporary European parks, was the basis for identification of the following characteristics of a modern urban park [p. 191]:

- *the rise of importance of functions that were hardly noticeable earlier, especially of the cultural function;*
- *blurring of functional and spatial boundaries, including the end of functional isolation of parks in the city;*

- *commercialization and growth of the strategic and prestigious importance of parks;*
- *incorporation of parks into extensive urban regeneration programmes;*
- *naturalization of parks and attempts to integrate them into an ecological green urban system;*
- *revalorization, reclamation and reutilization (space recycling);*
- *building local identity based on genius loci (contextualism);*
- *the increasing importance of public participation;*
- *postmodern pluralism and experimenting with the selection of design methods;*
- *deconstruction as the basic principle of composition;*
- *an increase in the number of temporary applications;*
- *significant contribution and influence of contemporary architecture and acceptance of technical and industrial forms;*
- *application of modern materials: concrete, steel and glass.*

A turning point in the perception of the role of parks in cities has been the concept of green infrastructure (GI) [Benedict, McMahon 2006, Davies et al. 2006], which appeared – among others – in the discourse of landscape architects in the beginning of the 21st century. Along with the increasing popularity of the GI concept, new expectations for urban green areas, including parks, emerged, namely: a demand for the provision of increasingly diversified

nakładom w urządzaniu i pielęgnowaniu ekoparków.

Natomiast Wolski [2006, s. 1] podkreśla, że mianem współczesnego parku trzeba określać zarówno parki najnowsze, jak i te, które powstały w drugiej połowie XIX wieku, ale ciągle pełnią swoje funkcje (czasami nawet lepiej niż nowe). Według Wolskiego [2006, s. 6] najważniejsze wartości parków, doceniane przez użytkowników, to: „umożliwienie kontaktu z przyrodą, zaspokojenie potrzeby ruchu, stworzenie warunków do doświadczania piękna i umożliwienie kontaktu z innymi ludźmi”.

Wartości te, jak dalej zauważa, nie muszą być w sprzeczności z tym, że jednocześnie park może być dziełem sztuki.

Z kolei Bernacki [2009] w swojej pracy doktorskiej poświęconej idei współczesnego parku miejskiego (jego zdaniem współczesność rozpoczyna rok 1982, w którym ogłoszono konkurs na park w paryskiej dzielnicy La Villette) ustalił, co decyduje o istocie tego parku. Na podstawie analizy 400 współczesnych parków europejskich wyłonił on następujące cechy charakterystyczne [s. 191]:

- *wzrost znaczenia funkcji wcześniejszych śladowych, szczególnie funkcji kulturalnej;*
- *zacieranie granic przestrzennych, funkcjonalnych i pojęciowych, w tym przełamanie funkcjonalnej izolacji parku w mieście;*

- *komercjalizacja oraz wzrost strategicznego i prestiżowego znaczenie parku;*
- *włączanie parku w rozbudowane programy miejskich przekształceń;*
- *naturalizacja parku i próby włączania parków w ekologiczny system zieleni miejskiej;*
- *rewaloryzacja, rekultywacja i reużytylizacja (recykling przestrzeni);*
- *akcentowanie tożsamości lokalnej na bazie genius loci (kontekstualizm);*
- *rosnące znaczenie partycypacji społecznej i odniesień międzynarodowych;*
- *postmodernistyczny pluralizm i eksperymentalność w doborze metod projektowych;*
- *dekonstrukcja jako podstawowa zasada kształtowania kompozycji;*
- *wzrost liczby realizacji tymczasowych;*
- *znaczący udział i wpływ architektury współczesnej oraz akceptacja form o podłożu techniczno-industrialnym;*
- *stosowanie nowoczesnych materiałów: betonu, stali i szkła.*

Swego rodzaju punktem zwrotnym w postrzeganiu roli parków w miastach stała się koncepcja zielonej infrastruktury [Benedict, McMahon 2006, Davies i in. 2006], która pojawiła się, między innymi, w dyskursie architektów krajobrazu z początkiem XXI wieku. Wraz z nią pojawiły się nowe oczekiwania względem terenów zieleni miejskiej, w tym – parków, a mianowicie:

postulat dostarczania coraz bardziej różnorodnych usług ekosystemowych [Hansen, Pauleit 2014, Giedych, Maksymiuk 2017], udziału w adaptacji miast do zmian klimatu [Szulczewska i in. 2014] czy budowaniu wizerunku miasta/obszaru [Giedych i in. 2016].

Uwzględniając ewoluujące, ale niezmiennie istotne znaczenie parków miejskich jako przedmiotu zainteresowania architektury krajobrazu oraz perspektywę przemian w podejściu do kształtowania miejskich terenów zieleni w ostatnim dwudziestolecu, postanowiono przyrzeć się bliżej tematyce i zakresowi badań, podejmowanych w związku z rolą oraz problemami projektowania i funkcjonowania tych parków. Z uwagi na to, że wspomniana problematyka rozwijana jest nie tylko w czasopismach naukowych, ale także zawodowych i popularnonaukowych – często przez przedstawicieli środowisk naukowych – analizą objęto wszystkie rodzaje artykułów. Celem badań było uzyskanie odpowiedzi na następujące pytania:

- 1) Jaki zakres zagadnień badawczych był podejmowany w czasopismach naukowych i w jakim stopniu koresponduje on z problematyką artykułów zawodowych i popularnonaukowych?
- 2) Czy można wyłonić nurt badań, dotyczących parków miejskich, dominujący w ostatnim dwudziestolecu?

ecosystem services [Hansen, Pauleit 2014, Giedych, Maksymiuk 2017], the participation in urban adaptation to climate change [Szulczewska et al. 2014] or creating the image of the given city / area [Giedych et al. 2016].

Taking into consideration the evolving, but nevertheless significant, importance of urban parks as an object of interest in landscape architecture, and the prospect of transforming the approach to development of urban green areas in the last two decades, the authors of this paper have decided to take a closer look at the subject and the scope of research undertaken in relation to the role of urban parks and the problems of their design and functioning. The analyses covered both scientific and popular science journals, mainly due to the fact that these issues are discussed not only in scientific, but also professional magazines. The purpose of the research was to answer the following questions:

- 1) What is the scope of research issues published in scientific journals and to what extent does it correspond to the issues tackled in professional and popular science articles?
- 2) Can we identify the mainstream research trends in studying urban parks in the last two decades?
- 3) Is it possible to identify the research methods that are typically used for studying urban parks?

Materials and Methods

The study was based on the contents of Science Database Ceon (<http://bibliotekanauki.ceon.pl>), including inter alia AGRO, BazTech, BazEkon, CEJSH, DML-PL and PSJD databases. The search included the term “park” in the first turn, and the next probing was the term “urban park”, both contained in the title and /or keywords of the papers.

The research was conducted in three stages:

- 1) Searching for the term “park” in keywords; this approach was undertaken as a result of the fact that not all authors use the phrase “urban park”, and sometimes it is limited to the word “park”.
- 2) Selection of articles dealing with parks’ issues – the “parks” understood as green areas; this choice was made on the basis of articles’ titles and abstracts, rejecting papers containing phraseological relations, in which the word “park” appeared in a different context, namely: a national park, a landscape park (as a form of nature protection and not the style of the park), a cultural park, a technological park, a business park, a wind park, a car park, a machinery or a water park.
- 3) Selection of articles which deal with the urban park /or parks; this choice was again made on the basis of papers’ titles and

abstracts, rejecting the articles dealing with rural parks and the so-called historical palace and parks residences.

It should be noted that due to the applied method of searching by specific keywords, the articles dealing with issues described as “garden residences” or “landscape premises” were automatically excluded from the further research. These types of keywords were especially characteristic for such magazines as: *Teka Komisji Architektury, Urbanistyki i Studiów Krajobrazowych* and *Architectus*, and papers published there referred to the above-mentioned garden or landscape premises, intentionally not included in this study, as these are not urban parks.

The topics discussed in the articles were interpreted from the abstracts, and if such abstracts were absent (mainly in popular science papers), this interpretation was made on the basis of the title.

The issues discussed in the articles were categorized according to the categories of problems that appeared in the abstracts. The specific types of problems could or should appear in the analyzed journals were not assumed in advance.

- 3) Czy można zidentyfikować metody badań, charakterystyczne dla parków miejskich?

Materiał i metody

Badania oparto na zawartości Bazy Nauki Ceon (<http://bibliotekanauki.ceon.pl>), obejmującej m.in. bazy AGRO, BazTech, BazEkon, CEJSH, DML-PL oraz PSJD. Przedmiotem wyszukiwania w bazach były frazy „park”, a następnie „park miejski”, zawarte w tytule lub słowach kluczowych artykułów.

Badania przebiegały w trzech etapach:

- 1) Wyszukiwanie słowa „park” w słowach kluczowych; takie podejście podyktowane było założeniem, że nie wszyscy autorzy artykułów posługiwali się terminem „park miejski”, ograniczając się do pojęcia „park”.
- 2) Wybór artykułów, które dotyczyły problematyki „parków” rozumianych jako tereny zieleni; wyboru tego dokonano na podstawie tytułów artykułów i ich streszczeń, odrzucając artykuły, zawierające związki frazeologiczne, w których słowo „park” pojawiało się w innym kontekście, a mianowicie: park narodowy, krajobrazowy (jako forma ochrony przyrody a nie styl parku), kulturowy, technologiczny, biznesu, wiatrowy, pojazdów, samochodów, maszynowy, wodny.

- 3) Wybór artykułów, które dotyczyły parku/parków miejskich; wyboru tego dokonano na podstawie tytułów artykułów oraz ich streszczeń, odrzucając artykuły odnoszące się do parków wiejskich oraz tzw. założeń pałacowo-parkowych.

Należy zaznaczyć, że z przeprowadzonej kwerendy, z uwagi przyjęty sposób wyszukiwania informacji poprzez słowa klucze, z góry wyeliminowane zostały artykuły, w których używano takich określeń typu: „założenia ogrodowe” czy „założenia krajobrazowe”. Tego rodzaju słowa kluczowe były charakterystyczne zwłaszcza dla takich czasopism jak: „Teki Komisji Architektury, Urbanistyki i Studiów Krajobrazowych” oraz „Architectus” i odnosiły się do wspomnianych wyżej, nieuwzględnianych w niniejszej analizie, założeń pałacowo-parkowych.

Problematyka artykułów została wyinterpretowana z zamieszczonych streszczeń, a w przypadku ich braku, co szczególnie dotyczyło artykułów popularnonaukowych – z tytułów artykułów. Zagadnienia poruszane w artykułach klasyfikowano według kategorii problemów, kolejno pojawiających się podczas analizy streszczeń. Nie zakładano z góry, jaka problematyka może lub powinna się pojawić w analizowanych czasopismach.

Wyniki

W liczbach

W pierwszym etapie kwerendy, wyszukując artykuły, w których w słowach kluczowych użyto wyrazu „park”, zidentyfikowano ich aż 7579, opublikowanych w 97 czasopismach.

W etapie drugim, w którym wyselekcjonowano artykuły dotyczące „parków” rozumianych jako tereny zieleni, wyodrębniono ich 479 w 49 czasopismach.

W etapie trzecim wyłoniono 270 artykułów, których problematyka skupiała się na parkach miejskich. Artykuły te zostały opublikowane w 31 czasopismach, z tego 125 w naukowych oraz 145 w zawodowych i popularnonaukowych. Wykaz tych czasopism oraz liczby artykułów dotyczących parków i parków miejskich przedstawia rycina 1.

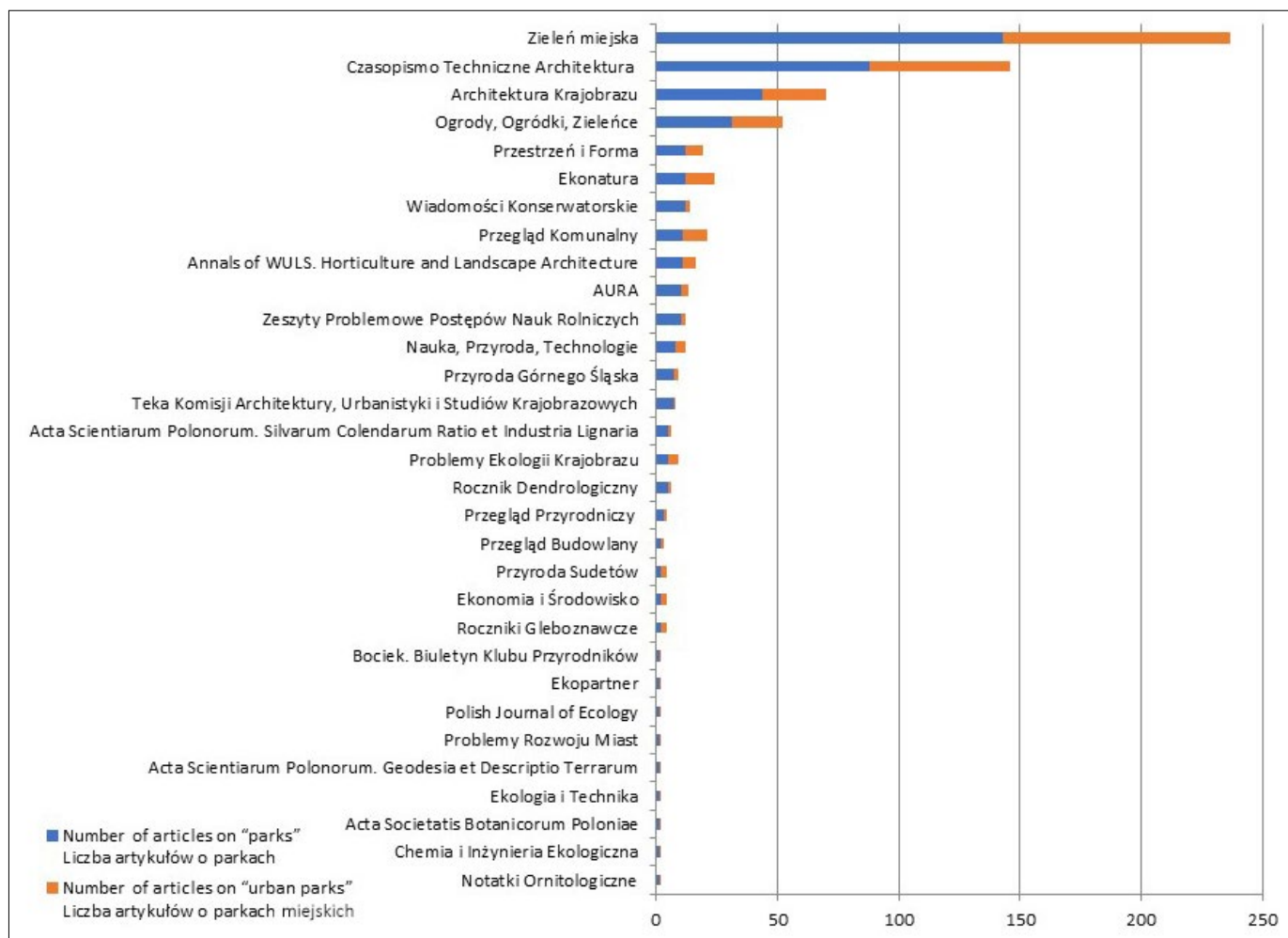
Najwięcej artykułów poświęconych parkom miejskim opublikowano w następujących czasopismach naukowych: „Czasopiśmie Technicznym” (58), „Architekturze Krajobrazu” (26) oraz zawodowych: „Zieleń miejska” (94), „Ogrody, ogródki, zieleńce” (21). W pozostałych, zidentyfikowanych czasopismach artykuły o tej problematyce są nieliczne.

Problematyka artykułów

Kategorie zagadnień, które podejmowali autorzy analizowanych artykułów, przedstawiono na rycinie 2. Zachowano podział na: 1) artykuły

Fig. 1. List of journals and the number of articles on “parks” and “urban parks”

Ryc. 1. Wykaz czasopism oraz liczby artykułów, dotyczących parków i parków miejskich

Results

In numbers...

In the first stage of the query, during the search for articles, where the term “park” was listed as a keyword, 7579 papers published in 97 various journals were identified.

In the second stage of selection, we considered only papers dealing with „parks” being green areas relevant for further research, and thus

479 articles published in 49 journals were selected.

In the third stage, we selected 270 articles that focused only on urban parks. These articles have been published in 31 journals, including 125 papers in scientific ones, and 145 in professional and popular science magazines. Figure 1 presents a list of the studied journals, together with the number of articles on “parks” in general, and on “urban parks” specifically.

The highest number of articles dealing with urban parks issues were published in the following scientific journals: *Czasopismo Techniczne* (n=58), *Architektura Krajobrazu* (n=26), and popular science ones: *Zieleń miejska* (n=94), *Ogrody, ogródki, zieleńce* (n=21). In other journals the number of published papers related to the studied topic is rather low, and in fact there are single examples.

naukowe; 2) artykuły zawodowe i popularnonaukowe. Wśród kategorii, które pojawiały się w artykułach zidentyfikowanych w czasopismach zawodowych i popularnonaukowych znajdują się: „Wyposażenie”, „Parki tematyczne (w tym: sensoryczne, rozrywki, dla psów)”, „Kolor; światło; dźwięk (klimat akustyczny)”, „Integracja społeczna; jakość życia; budowanie tożsamości”, „Edukacja; parki edukacyjne”, „Place zabaw”, „Finansowanie”, „Parki kieszonkowe”, „Pielęgnowanie”, „Dzika przyroda”, „Materiały”, „Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego a park” oraz „Parki inteligentne”.

Jak widać na rycinie 2, zagadnienia zidentyfikowane na podstawie analizy tytułów i streszczeń artykułów nie tworzą ani zbioru pełnego, ani rozłącznego. Trzeba też zaznaczyć, że sformułowano je w wyniku autorskiej interpretacji tytułów i streszczeń, które czasami bywają co najmniej trudne do rozszyfrowania. Kwestia ta zostanie jeszcze poruszona w dalszej części artykułu. Jednak z uwagi na to, że wspomniane wyżej sytuacje nie były liczne, nie wpłynęły one zasadniczo na możliwość zrealizowania zamierzonego celu przeprowadzanej analizy, a mianowicie rozeznania zagadnień, dotyczących parków miejskich, podejmowanych przez polskich autorów w XXI wieku.

Rycina 2 jednoznacznie wskazuje, że zainteresowania autorów artykułów opublikowanych zarówno w czasopismach naukowych, jak i zawodowych oraz

popularnonaukowych koncentrowały się wokół konkretnych parków, zagranicznych lub polskich. Były to charakterystyki lub/i analizy tych parków. Zdarzały się także opisy własnych projektów, ale – trzeba przyznać – nieliczne.

W zasadzie do tej najobszerniejszej grupy artykułów można zaliczyć kategorie, wymienione na rycinie 2, które dotyczą charakterystycznych typów parków (np. kieszonkowe, liniowe, tematyczne itp.). Przy identyfikacji zagadnień nie zostały one włączone do kategorii „opisy parków” z uwagi na to, że autorzy artykułów wyraźnie nawiązywali do konkretnego typu lub idei parku. Uznano zatem, że zidentyfikowanie tych typów może być istotne dla podkreślenia zainteresowania różnorodnością koncepcji współczesnego parku miejskiego i jego nowymi, charakterystycznymi cechami.

Pewnym zainteresowaniem autorów artykułów cieszyły się także kwestie systemów terenów zieleni, w tym parków, rozpatrywanych z punktu widzenia ich roli jako elementu struktury urbanistycznej miast lub wybranych obszarów. Ta problematyka była jednak podejmowana wyłącznie w czasopismach naukowych.

Pozostałe zagadnienia, choć liczne i różnorodne, pojawiały się w analizowanych czasopismach sporadycznie. Spośród tych zagadnień stosunkowo najliczniejszą grupę stanowiły artykuły poświęcone

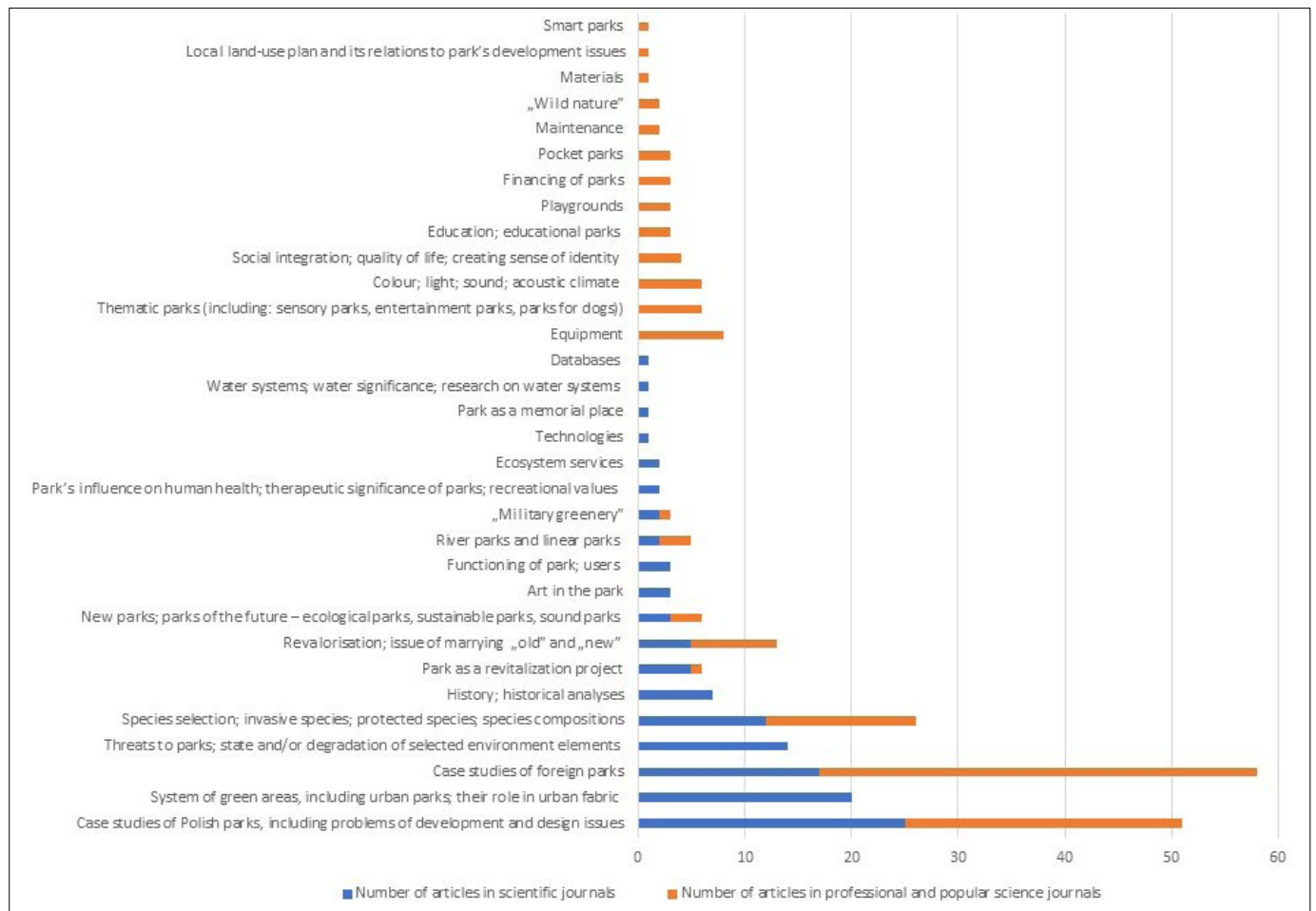
zagadnieniom: 1) doborów gatunkowych, składów gatunkowych i kompozycji roślinnych, 2) rewaloryzacji oraz historii parków, 3) zagrożenia i degradacji elementów środowiska przyrodniczego parków.

Porównując zakres zagadnień poruszanych w czasopismach naukowych i w czasopismach zawodowych oraz popularnonaukowych, można dostrzec zbieżność tematyki, a zwłaszcza silną – w obu grupach czasopism – koncentrację na opisach parków. Jeśli chodzi o pozostałe zagadnienia, to zauważalny jest nieco większy zakres problemów podejmowanych w czasopismach zawodowych i popularnonaukowych. Choć trzeba przyznać, że artykuły dotyczące urządzania, pielęgnowania, utrzymania i wyposażenia parków nie są tak liczne, jak można byłoby się tego spodziewać, zwłaszcza w czasopismach zawodowych.

Z dokonanego wyżej przeglądu zagadnień, odnoszących się do parków miejskich i stanowiących przedmiot artykułów, wyłaniają się dwie kwestie, którym należy poświęcić nieco więcej uwagi. Pierwsza – to potrzeba staranniejszej analizy streszczeń artykułów zaliczonych do grupy „opisy parków”, a druga – zastanowienie się nad tym, jakie zagadnienia związane z parkami miejskimi nie pojawiły się na rycinie 2.

Pełną odpowiedź na pytanie, co istotnego znajduje się w opisach parków, ogranicza konieczność posługiwania się streszczeniami artykułów. Częściowo wyklucza

Fig. 2. The categories of studied issues in analyzed papers (listed according to the number of occurrence, first in scientific journals, and secondly, in professional and popular science ones)

Issues tackled in the studied articles

The categories of issues presented in the published research are shown in Figure 2. The content of the table is divided according to types of analyzed journals: 1) scientific ones, and 2) popular science and professional ones. The lines marked in grey show also the categories that appear in the latter type of journals.

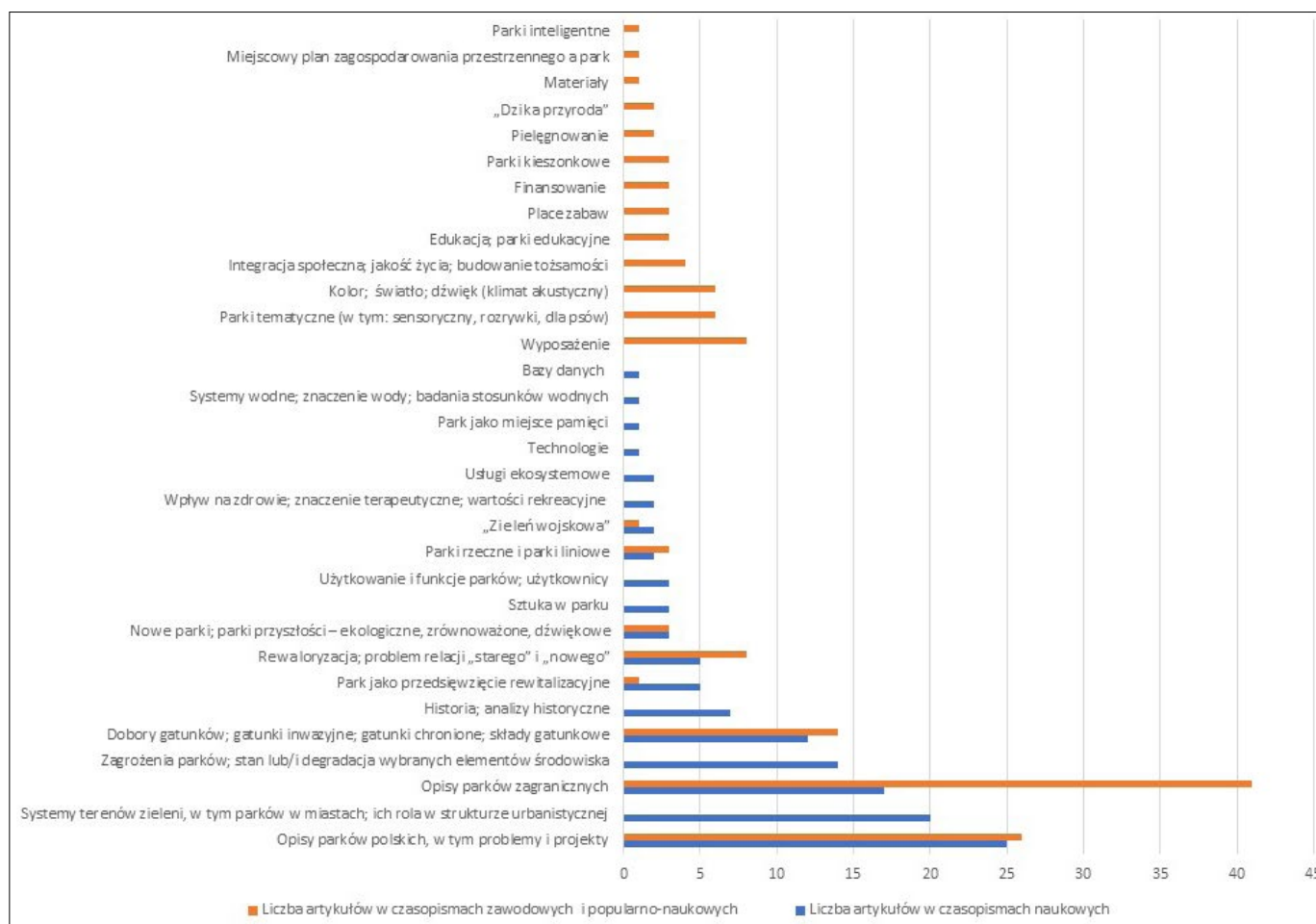
The set of issues presented in Figure 2, which were identified

basing on the content analysis of both abstracts and titles, is neither complete nor disjoint. It should be noted that such synthesis was formulated by authors according to their own interpretations of the titles and abstracts, which sometimes are at least difficult to decipher. This issue will be discussed further in the article. However, these inevitable shortcomings of the aforementioned statement do not significantly affect the possibility of achieving the intended purpose of the analysis, namely the identification

of urban parks' issues undertaken by Polish authors in the 21st century.

The summary presented in Table 2 clearly indicates that the interests of authors of articles published in both academic and professional journals, as well as popular science ones, have been centered around specific examples of foreign and Polish parks. These papers discussed mainly the characteristics and /or analyses of exemplar parks. Some authors published descriptions of own designs, however admittedly

Ryc. 2. Kategorie zagadnień podejmowanych w analizowanych artykułach (wg liczby wystąpień kolejno w czasopiśmie naukowych i następnie zawodowych oraz popularnonaukowych)

również z analizy te artykuły, które nie zawierają streszczeń. Daje jednak asumpt do ustalenia, w jakim stopniu streszczenia oddają sens i zakres merytoryczny artykułów.

Przeprowadzony przegląd pozwala na stwierdzenie, że wśród opisów w czasopiśmie naukowych dominują trzy podejścia:

1) opis parku, zwykle zagranicznego i uznanego za ważne osiągnięcie projektowo-realizacyjne, ale bez „szczególnego punktu widzenia”;

2) opis parku jako egzemplifikacja szerszego zagadnienia, np: gospodarowania wodami opadowymi, wykorzystania obszarów/ obiektów zdegradowanych, nowych tendencji w projektowaniu lub/i stosowanych technologiach;

3) opis parku, a czasami mniej lub bardziej systematyczna analiza parków, zwykle zagranicznych, jako przykład dla polskiej praktyki projektowej.

Sądząc na podstawie tytułów artykułów, zawartych w czasopiśmie zawodowych i popularnonaukowych (w przypadku „Zieleni miejskiej” – na podstawie streszczeń), można zauważyć, że autorzy publikowanych tam „opisów parków” chcą przedstawić czytelnikom najnowsze, najbardziej atrakcyjne – ich zdaniem – realizacje parków miejskich w Polsce i na świecie. W tytułach pojawiają się albo nazwy konkretnych parków (np. Park de la Villette, Park Güell, Thames Barrier Park) albo też

such characteristics were not very common.

In fact, this most popular category of case studies could also cover other subcategories listed in Figure 2, namely those that actually relate to specific, characteristic types of parks (e.g. pocket parks, linear parks, thematic parks). While identifying the issues, they were not included in the “park descriptions” category, because the authors of those articles explicitly referred to a specific type, or an idea of the park. Therefore, it was considered that the identification of such types could be important to highlight the interest in the diversity of the modern park concept and its new characteristic features.

Some authors have also shown the interest in wider approach – the systems of green spaces, in which the parks are studied from the point of view of their role in the urban fabric in a broad sense, or their role in a selected area. However, this issue was discussed only in scientific journals.

Other issues discussed by authors, albeit numerous and varied, appeared in journals occasionally. Among these topics, the most numerous group was composed of articles devoted to: 1) species selection, species composition and plant composition, 2) the restoration and history of parks, 3) the threats and degradation of elements of the natural environment of parks.

Comparing the scope of the issues discussed in these two types of journals, the convergence of the

research subject in scientific journals, and topics in professional and popular science press, is clearly visible, as in both groups of journals the authors focus explicitly on describing parks. As far as the other issues are concerned, the range of problems tackled in professional journals and popular journals is slightly wider. Yet, it must be admitted that the articles on the management, maintenance, and equipment of parks are not as numerous as one might expect, especially in professional journals.

The above review of topics related to urban parks that are discussed in articles enabled us to name the two issues that should be addressed. The first of them is the need for a more careful analysis of the abstracts of the articles belonging to the group called “park descriptions”, and the second one is the need to reflect on the missing issues that relate to urban parks and did not appear in Figure 2.

The complete answer to the first question: what important elements are presented in the descriptions of parks is limited by the applied method, and the need to base our synthesis only on papers’ abstracts. To some extent, it required exclusion of those articles which do not contain abstracts from our analysis. However, at the same time, it gives an assumption to determine to what extent the abstracts reflect the meaning and substantive scope of the articles.

The performed review enables to distinguish the three approaches

that are visible in parks’ description published in scientific papers:

- 1) a description of a park, usually presenting a foreign example, which is recognized as an important design or implementation achievement, but without a “special point of view”;
- 2) a park description, which is an exemplification of a broader theme, for example: rainwater management, use of degraded areas or facilities, new trends in design and /or applied technology;
- 3) a park description, usually presenting a foreign example, followed by a more or less systematic analysis of parks, meant as an example for the Polish design practice.

Judging by the titles of articles in professional and popular science journals (in the case of „Zieleń miejska”, also basing on paper summaries), it can be seen that the authors of the “parks’ descriptions” wish to familiarize the readers with the most attractive, in their opinion, urban parks worldwide and in Poland. The titles of such papers contain either specific park names (e.g. Park de la Villette, Park Güell, Thames Barrier Park) or descriptions characterizing the main idea of the park (e.g. an adventure park, a tolerance park, a pocket park, a smart park, a linear park, a river park, a monsters’ park, or a park of sculptures).

The answer to the second question concerning the issues that are missing is difficult, because there

określenia charakteryzujące główną ideę parku (np. park przygody, tolerancji, kieszonkowy, inteligentny, liniowy, rzeczny, potworów, rzeźby).

Odpowiedź na drugie pytanie – jakiej problematyki brakuje wśród podejmowanych zagadnień – jest trudna, bo nie można ustalić bezspornego punktu odniesienia do jej udzielenia. Można byłoby posłużyć się wykazem cech charakterystycznych współczesnych parków, ustalonym przez Bernackiego [2009]. W takim przypadku trzeba byłoby stwierdzić, że problematyka analizowanych artykułów w znacznym stopniu pokrywa się problematyką ważną dla idei współczesnego parku. Nie wyczerpuje jednak wszystkich zagadnień, które wydają się ważne dla teorii i praktyki rozwoju parków miejskich. Można wskazać dodatkowe kwestie, które wydają się istotne, zastrzegając, że jest to wyłącznie autorski punkt widzenia.

Zastanawiający jest zatem brak szerszej zakrojonych badań preferencji i ocen użytkowników parków. Nie bardzo wiemy, czy nowe, „światowe” koncepcje organizowania przestrzeni parkowej odpowiadają polskim użytkownikom. Nie wiemy też, czy mieszkańcy wielkich miast (których parki stanowią zasadniczy przedmiot analizowanych artykułów) mają takie same oczekiwania względem parków, jakie mają mieszkańcy miast średnich i małych (o parkach tych miast wiemy bardzo niewiele).

W analizowanych artykułach nie pojawiła się także problematyka

zarządzania parkami, w szerokim rozumieniu tego pojęcia, a zatem obejmująca kwestie planowania, projektowania, budowy i pielęgnowania. Podobnie nie prowadzono (nie publikowano) analiz sposobów finansowania wspomnianych działań.

Trudno też ocenić, czy opisywane parki wpisują się w koncepcję zielonej infrastruktury. Z przedstawionych streszczeń artykułów można wnioskować, że podkreślane są cechy współczesnych parków, które nawiązują do wspomnianej koncepcji, a mianowicie:

- zasada wielofunkcyjności parków;
- potrzeba tworzenia systemów (wraz z innymi rodzajami terenów zieleni);
- znaczenie i możliwości gospodarowania wodami, w tym opadowymi.

Jednak w streszczeniach artykułów w zasadzie nie można znaleźć bezpośredniego odwołania do zielonej infrastruktury, co może być wynikiem braku świadomości lub zainteresowania tą koncepcją albo też uznania jej za nieistotną.

Koncepcja usług ekosystemowych, coraz mocniej wiązana z badaniami zielonej infrastruktury i stanowiąca przedmiot licznych publikacji zagranicznych, również nie pojawiła się jako przedmiot szerszych badań (jedynie 2 artykuły dotyczących parków).

Metody badawcze

Kwestie metodyczne dotyczą, oczywiście, jedynie artykułów naukowych. Z przeanalizowanych streszczeń trudno jednak wnioskować o zastosowanych metodach badawczych, ponieważ informacja taka pojawia się szczątkowo. Doszukać się jej można w nielicznych artykułach, zwłaszcza odnoszących się do analiz historycznych, badań społecznych (ankiety, wywiady) oraz analiz stanu elementów środowiska przyrodniczego.

Można założyć, że większość autorów artykułów, zaliczonych do kategorii „opisy parków”, stosuje metodę studium przypadku („case study”). Pytanie, w jakim stopniu używa jej świadomie, z pełnym odwołaniem do właściwych tej metodzie reguł, pozostaje otwarte.

Podsumowanie

Przeprowadzone badania z przyczyn technicznych (zakres Bazy Nauki Ceon) nie uwzględniają monografii oraz licznych wydawnictw pokonferencyjnych. Dają jednak pewien pogląd na temat stanu badań nad parkami miejskimi w XXI wieku w Polsce.

Liczba artykułów opublikowanych w XXI w. (16,8 artykułów na rok, w tym jedynie około 7,8 artykułów naukowych) poświęconych parkom wskazuje, że park miejski nie stanowił priorytetu badawczego w polskiej architekturze krajobrazu.

is no definite point of reference for providing it. The list of modern park characteristics determined by Bernacki [2009] could be used for that. In that case, it can be stated that the problems of the analyzed articles are to a large extent covered by the issues important for the modern park concept [as delimited by Bernacki 2009]. However, it does not exhaust all issues that seem to be important for the theory and practice of urban parks development. Thus, we can point out additional issues that seem significant, making the reservation that this is only the authors' point of view.

Hence, the lack of a wider research on parks users' preferences and their evaluations seems quite puzzling. Furthermore, we do not know if the new "worldwide" concepts of park design correspond to the expectations of Polish parks' users. We also do not know whether the inhabitants of big cities have the same expectations towards the parks' design or functions as the residents of medium and small towns (as the urban parks located in big cities are the main subject of the research in analyzed articles, and there are few publications on parks in smaller towns).

Neither do the studied articles tackle the issue of parks management, in the broad sense of the term, and thus including planning, design, construction, maintenance. Likewise, no analysis of the financing of these

activities was conducted (or at least not published).

Moreover, it is also difficult to assess whether the described parks fit into the concept of green infrastructure. The performed review enables us to trace the characteristics of modern parks that refer to the GI concept as well:

- the principle of multi-functionality of parks,
- the need to link various green spaces in order to build a continuous system;
- the importance and prospective possibilities of water management, including rain water.

However, the studied articles do not contain any direct links to the GI concept. Such situation can result from various reasons – the author's lack of awareness of this concept, or other interests, or maybe considering the GI concept as irrelevant.

The concept of ecosystem services did not appear as a subject of a wider research on parks, either (as only 2 papers were published), though worldwide this concept is increasingly linked to green infrastructure research, and it is the subject of more and more foreign publications.

Applied methods

The analysis of applied methods refers, of course, only to scientific articles. However, it is difficult to conclude from the analyzed abstracts what research methods were used, as in many cases they are not presented

or scarce. Those that are listed in a few articles, include especially historical analyzes, social studies (e.g. surveys, interviews) and analyzes of the condition of the natural environment.

It can be assumed that most of the authors of papers classified as "parks' descriptions" applied case study methodology. The question to what extent the authors use this method consciously, and with a full reference to its requirements, remains open.

Conclusion

The research conducted is, inevitably, incomplete. Due to technical reasons the research omitted books and numerous post-conference publications, mainly because of the limited scope of the Ceon Science Database, which does not include them. However, the Ceon content still gives an idea about the state of research on urban parks undertaken in the 21st century in Poland.

Taking into account the starting point of our analysis, which consisted of 7579 published articles that included the word "park" in the title or keywords, and even 479 articles referring to "park" as a type of green space, the 270 articles on "urban parks", published within 17 years is not a shocking number. This results in a score of 16.8 articles per year, including only about 7.8 scientific articles. It can therefore be concluded

Wśród podejmowanych zagadnień dominowały „opisy parków”. Miały one charakter informacyjny, czyli po prostu przedstawiały konkretny park lub parki (ujęcie to najczęściej pojawiało się w czasopiśmie zawodowych), albo problemowy, czyli ukazywały ogólniejsze zagadnienia, w których park stanowił punkt odniesienia lub przykład. Można przyjąć, że ta druga grupa artykułów zawierała informację o trendach, charakterystycznych dla współczesnego myślenia o roli, kształcie i funkcjach parków miejskich. Za wskazane w ten sposób trendy uznać należy: parki jako wyrafinowane obiekty sztuki, parki jako pomniki pamięci, zastosowanie nowoczesnych technologii i związany z tym rozwój nowych funkcji parków (w nurcie idei „smart city”), parki jako pomysł na rewitalizację terenów poprzemysłowych, niekonwencjonalne adaptacje założeń historycznych do współczesnych potrzeb.

Pozostałe zagadnienia, liczne i różnorodne, stanowią przedmiot niewielkich grup artykułów albo wręcz artykułów pojedynczych. Trudno zatem mówić tu o jakichkolwiek tendencjach w problematyce badawczej czy dostrzegalnym zainteresowaniu parkami miejskimi ze strony naukowców innych dyscyplin naukowych.

Brak pewnych zagadnień (np. preferencje i oceny użytkowników parków, zarządzanie, finansowanie, usługi ekosystemowe) w analizowanych artykułach może być

przedmiotem dyskusji. Nie ma bowiem żadnego wzorca zakresu problemów badawczych, które powinny być podejmowane. Jest to zwykle wybór konkretnego autora, dokonywany na podstawie osobistych zainteresowań, inspiracji innymi badaniami lub dokonaniem (wydaje się, że w przypadku architektów krajobrazu to kryterium ma istotne znaczenie), a także zamówieniami „z praktyki”.

Zaobserwowany brak odniesień do stosowanych metod badawczych (nieliczne wyjątki w streszczeniach) prowadzi do wniosku, że albo nie miało to większego znaczenia dla autorów artykułów – zwłaszcza poświęconych „opisom parków” – albo nie wydawało się potrzebne, aby informować o tym w streszczeniach.

Ten ostatni wniosek z przeprowadzonych analiz skłania do zastanowienia się nad zawartością streszczeń artykułów. Okazuje się, że streszczenia w większym stopniu naświetlają powody napisania artykułu, a w mniejszym – jego zawartość merytoryczną, w tym zastosowane metody, uzyskane wyniki oraz wnioski. Czasami są one traktowane jako swoista „reklama” artykułu. Taka strategia pisania streszczeń staje się mało przydatna do oceny autentycznej zawartości publikacji. Jest to nie tylko przeszkodą w dokonywaniu analiz, podobnych do tej, która została przeprowadzona w niniejszym artykule. Przede wszystkim, przy rosnącej w postępie geometrycznym liczbie publikacji, utrudnia autorom innych

artykułów dotarcie do ważnej dla ich publikacji literatury przedmiotu.

Równie istotna wydaje się strategia formułowania słów kluczowych. W przypadku analizowanych artykułów okazało się na przykład, że termin „park” nie określa w sposób jednoznaczny zakresu podejmowanej problematyki. Potrzebny jest przymiotnik określający rodzaj parku, w tym przypadku – park miejski, choć problemy identyfikacyjne może kreować jego precyzyjniejsze określenie, np. park kieszonkowy, liniowy itp. Być może w takich sytuacjach powinno się używać obu terminów w słowach kluczowych.

Jeśli zaś chodzi o tytuły artykułów, to w tej kwestii trzeba zaznaczyć, że mogą być one uatrakcyjniane w celu zdobycia czytelników, ale nie powinny obiecywać więcej ponad to, co rzeczywiście stanowi treść artykułu.

**Barbara Szulczewska, Renata Giedych,
Gabriela Maksymiuk**

Wydział Ogrodnictwa, Biotechnologii
i Architektury Krajobrazu
Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego
w Warszawie

Literature – Literature

1. Benedict M.A., McMahon E.T., 2006. Green infrastructure: linking landscapes and communities. Island Press, Washington, 324.
2. Bernacki K., 2009. Idea parku miejskiego po 1982 roku. Praca doktorska wykonana pod kierunkiem dr hab. inż. arch. Aliny Drapelli-Hermansdorfer. Zakład Kształtowania Środowiska, Wydział Architektury, Politechnika Wroclawska.

that the urban park issue was not a research priority in Polish landscape architecture.

Among the issues discussed are “parks’ descriptions”. These descriptions are mostly informative, so they simply characterize a particular park or parks, and that is a typical case in professional journals. Sometimes the specific park description is used as a point of reference or example to follow. It can be assumed that this second group of publications included traces of discourses or trends in the contemporary perception of parks – with respect to their function, layout, and role. The trends identified in this way are: parks as sophisticated pieces of art, parks as memorial monuments, development of smart parks with application of innovative technologies, parks as instigation for the revitalization of neighborhood or unconventional adaptations of historic parks for modern needs.

Other numerous and varied issues are the subject of small groups of articles, or even single papers. It is difficult, therefore, to talk about any tendency in the field of research or visible interest to study urban parks by scientists of other disciplines.

The absence of certain issues in the analyzed articles (e.g. parks users’ preferences and evaluations, management, financing, ecosystem services) may be a subject of the discussion, as there is no a specific rule /or pattern that would define the scope of research problems that should be undertaken. This is usually

the choice of a particular author, based on personal interests, inspiration from other research projects and /or achievements (this criterion seems to be especially important for landscape architects), as well as “practice” orders.

The observed lack of references to the applied research methods (with few exceptions) leads to the conclusion that it is either not important for authors of articles – especially those devoted to “parks descriptions” – or it does not seem necessary to outline the methods in the abstract.

The latter conclusion from the performed analyzes leads to a reflection on the content of the articles’ abstracts. It turns out that they generally tend to explain why authors performed the research and present the reasons for writing the article and, to a lesser extent, its content, including the methods used, the results obtained, and the conclusions. Sometimes they are treated, above all, as specific “advertisements” of the article. Such a strategy of writing abstracts is hardly useful for evaluating the actual content of a publication. This is not an only obstacle in performing analyzes similar to the one that was carried out for the purposes of this article. First of all, as the number of publications increases exponentially, it becomes difficult for other authors to perform a literature review.

Similarly, the strategy for keyword formulation seems to be important. In the case of the analyzed

articles, it turned out that the term “park” does not explicitly define the scope of the problem. It would be beneficial to include also a descriptive adjective (in our case it was an “urban park”).

As for the titles of articles, it should be noted that they can be more attractive to gain readers, but they should not promise more than what is actually written.

**Barbara Szulczewska, Renata Giedych,
Gabriela Maksymiuk**

Faculty of Horticulture, Biotechnology and
Landscape Architecture
Warsaw University of Life Sciences

3. Davies C., MacFarlane R., McGloin C., Roe M., 2006. Green Infrastructure Planning Guide. http://www.greeninfrastructurew.co.uk/resources/North_East_Green_Infrastructure_Planning_Guide.pdf (dostęp 12.08.2017).
4. Drapella-Hermansdorfer A., 2006. Współczesny park miejski w Europie. Konferencja regionalna nt.: „Wizja Rozwoju Wojewódzkiego Parku Kultury i Wypoczynku im. Gen. Jerzego Ziętka”, Katowice, 30.01.2006 https://www.slaskie.pl/wpkiw/pw_wpme_2.pdf
5. Francis M., 2001. A case study method for landscape architecture. *Landscape Journal*, 20, 15–29.
6. Giedych R., Szulczewska B., Maksymiuk G., 2016. Możliwości wykorzystania zielonej infrastruktury w budowaniu wizerunku miasta. *Problemy Ekologii Krajobrazu*, T. 43, 31–41.
7. Giedych R., Maksymiuk G., 2017. Specific features of parks and their impact on regulation and cultural ecosystem services provision in Warsaw, Poland. *Sustainability*, 9 (5), 792. doi:10.3390/su9050792
8. Hansen R., Pauleit S., 2014. From multifunctionality to Multiple Ecosystem Services? A Conceptual Framework for Multifunctionality in Green Infrastructure Planning of Urban Areas. *AMBIO*, 43: 516–529.
9. Niezabitowska E., 2014. Metody i techniki badawcze w architekturze. Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, Gliwice.
10. Szulczewska B., Giedych R., Dobson S., Doygun H., Halounova L., Nurlu E., Pirowski A., 2014. Planning measures for ecosystem-based adaptation capacity of cities: a comparative study [in:] R. Davson, A. Wyckmans, O. Heidrich, J. Köhler, S. Dobson, E. Feliu (ed.) *Understanding Cities: Advances in Integrated Assessment of Urban Sustainability*. Centre for Earth System Engineering Research, Newcastle, U.K, 110–130.
11. Van den Brink A., Bruns D., Tobi H., Bell S. (ed.), 2017. *Research in Landscape Architecture – Methods and methodology*. Routledge, Taylor and Francis Group, London & New York.
12. Wolski P., 2006. Współczesny park miejski w Europie. Konferencja regionalna nt.: „Wizja Rozwoju Wojewódzkiego Parku Kultury i Wypoczynku im. Gen. Jerzego Ziętka”, Katowice, 30.01.2006 https://www.slaskie.pl/wpkiw/pw_wpme.pdf
13. Zachariasz A., 2006. Zieleń jako współczesny czynnik miastotwórczy ze szczególnym uwzględnieniem roli parków publicznych. Monografia 336, Politechnika Krakowska, Kraków.